

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAJĄ KOLONIJĄ

2022-03-03 Nr. 4D-2021/1-1550
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2021-12-29 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą ir 2022-02-14 skundo papildymo raštą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – Pravieniškių PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu jo kreipimūsi nagrinėjimu (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas rašo:

2.1. Pravieniškių PN administracijai 2021-11-29 jis įteikė prašymą, prašydamas paaiškinti, kodėl 1-ojo, 2-ojo, 3-iojo, 4-ojo, 5-ojo, 6-ojo būrių nuteistieji, priklausantys paprastajai grupei, gali naudotis maisto ruošimo patalpomis, o kitų būrių nuteistiesiems tokia galimybė nesudaryta;

2.2. Pravieniškių PN administracija 2021-12-17 pateikė atsakymą, kuriame pateikiama visai kita informacija, nei buvo teirautasi prašyme;

2.3. 2021-11-29 pateikė skundą dėl pažeidžiamų jo teisių ir lygybės principo, nes kiti paprastosios grupės nuteistieji gali naudotis maisto ruošimo patalpomis, o jam neleidžiama;

2.4. Pravieniškių PN administracija 2021-12-27 atsakymu į skundą informavo, kad maisto ruošimo patalpomis gali naudotis tik mokamą darbą dirbantys paprastosios grupės nuteistieji, o Pareiškėjas gali prašyti, kad būtų perkeltas į tą būrį.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti jo Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjas kartu su Skundu pateikė savo 2021-11-29 prašymo ir 2021-11-29 skundo kopijas bei Pravieniškių PN administracijos 2021-12-17 ir 2021-12-27 atsakymų jam kopijas. Iš pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Pareiškėjas 2021-11-29 prašyme nurodė, kad 1-ojo, 2-ojo, 3-iojo, 4-ojo, 5-ojo, 6-ojo būrių nuteistieji, priklausantys paprastajai grupei, gali naudotis maisto ruošimo patalpomis, o kitų būrių nuteistiesiems tokia galimybė nesudaryta. Pareiškėjas prašyme teigė, kad žino, jog, pagal galiojančių teisės aktų nuostatas, maisto ruošimo patalpomis gali naudotis tik lengvajai grupei priskirti nuteistieji, tačiau Pravieniškių PN administracija tai leidžia daryti ir jo skunde minėtų būrių paprastosios grupės nuteistiesiems. Pareiškėjas prašė atsakyti, kodėl nesilaikoma lygiateisiškumo

principo ir kodėl daliai nuteistųjų taikomos jiems nepriklausančios lengvatos.

Pravieniškų PN administracija 2021-12-17 atsakyme į prašymą rašė, kad atsakymas teikiamas į skundą, ir paaiškino, kad „Pataisos įstaigų (tardymo izoliatorių) įrengimo ir eksploatavimo taisyklės, patvirtintos Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2020 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-389 „Dėl pataisos įstaigų (tardymo izoliatorių) įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“, nenumato nuteistųjų, kurie priskirti paprastajai ir drausmės grupei, gyvenamuosiuose korpusuose įrengti virtuvėles, dėl to Jums virtuvėlės nebus įrengtos.“ Daugiau jokios informacijos apie prašyme nurodytas aplinkybes atsakyme nepateikiama, paaiškinama tik atsakymo apskundimo tvarka;

4.2. Pareiškėjas 2021-11-29 skunde nurodė, kad įstaigoje pažeidžiami bausmių vykdymo principai ir jo teisės, nes jam nesudaroma galimybė naudotis maisto ruošimo patalpa, kai kitiems paprastosios grupės nuteistiesiems tai leidžiama.

Pravieniškų PN administracija 2021-12-27 atsakyme į skundą pateikė paaiškinimą, kad maisto ruošimo patalpos yra įrengtos būriuose, kuriuose gyvena „mokamą darbą dirbantys, paprastosios grupės nuteistieji. Minėtos patalpos buvo įrengtos vadovaujantis prieš tai galiojusiu teisės aktų nuostatomis. Pažymime, kad Jūs visuomet galite kreiptis į įstaigos administraciją su prašymu, nurodydamas, jog norite gyventi būriuose, kuriuose gyvena mokamą darbą dirbantys paprastosios grupės nuteistieji.“

Pravieniškų PN administracija atsakyme akcentavo, kad įstaigoje laikomasi visų bausmių vykdymo principų, o jo skunde nurodytos aplinkybės nebuvo patvirtintos.

Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

- 3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „[...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]“;

- 11 straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

- 25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje“;

- 35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

9. LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant VAĮ normas, apibendrinime yra nurodęs:

„Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...].“

Tyrimo išvados

10. Skunde rašoma, kad Pareiškėjas su skundu ir prašymu 2021-11-29 kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją dėl galimybės naudotis maitos gaminimo patalpa ir visų paprastosios grupės nuteistųjų lygiateisiškumo užtikrinimo. Gauti atsakymai Pareiškėjo netenkina, nes yra neišsamūs, neatsakoma į jo užduotus klausimus.

11. Pravieniškių PN į Pareiškėjo 2021-11-29 prašymą ir skundą atsakė 2021-12-17 ir 2021-12-27 raštais.

2021-12-17 atsakyme į prašymą nurodoma, kad atsakoma į skundą, ir Pareiškėjas informuojamas, kad jo būryje maisto gaminimo patalpa nebus įrengta. Pažymėtina, kad Pareiškėjas

2021-11-29 prašyme neprašė įrengti virtuvėlės, tik kėlė klausimus, kodėl kai kurių būrių paprastajai grupei priskirti nuteistieji gali naudotis maisto gaminimo patalpa, o tos pačios grupės nuteistieji, gyvenantys kituose būriuose, negali gamintis maisto. Pravieniškių PN administracija atsakymo į šiuos klausimus nepateikė.

Pareiškėjas 2021-11-29 skunde teigė, kad yra pažeidžiamos jo teisės, nes administracija nesilaiko lygiateisiškumo principo ir tos pačios grupės nuteistiesiems taiko skirtingas laikymo sąlygas.

Pravieniškių PN administracija 2021-12-27 atsakyme į 2021-11-29 skundą paaiškino, kad jo nurodytuose būriuose gyvenantys paprastajai grupei priskirti nuteistieji turi galimybę naudotis maisto gaminimo patalpomis, nes jie dirba mokamą darbą. Pareiškėjui buvo paaiškinta, kad jis turi teisę rašyti prašymą dėl perkėlimo į jo pageidaujama būrį.

12. Nagrinėdami pareiškėjų skundus Pravieniškių PN, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydami visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 13 punktas), tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų nagrinėjimu iš esmės.

Laikantis VAI įtvirtinto išsamumo principo – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o, jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

Taisyklėse numatyta, kad atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jų turinį, t. y. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.

13. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes konstatuotina, kad Pravieniškių PN administracija, atsakydama į Pareiškėjo 2021-11-29 prašymą, informaciją pateikė ne pagal prašymo turinį, t. y. pateikė ne tą informaciją, kurios buvo prašęs Pareiškėjas, prašymą nepagrįstai laikė skundu, todėl darytina išvada, kad nagrinėdama šį Pareiškėjo prašymą institucija nesivadovavo VAI ir Taisyklių nuostatomis, o pareigūnai, nagrinėdami Pareiškėjo prašymą, rašte nurodytas aplinkybes vertino formaliai, nesigilino į užduotus klausimus ir iškeltas problemas.

Pravieniškių PN administracija, atsakydama į Pareiškėjo 2021-11-29 skundą, nurodė, kad maisto gaminimo patalpos skunde nurodytuose būriuose buvo įrengtos vadovaujantis anksčiau galiojusių teisės aktų nuostatomis ir šiuo metu jomis naudojasi ten gyvenantys dirbantys nuteistieji. Pravieniškių PN administracija atsakyme nenurodo, koku teisės aktu vadovaujantis dirbantys paprastosios grupės nuteistieji gali naudotis maisto gaminimo patalpomis, nemotyvuoja ir teisės aktų nuostatomis nepagrindžia teiginių apie Pareiškėjo galimybę būti paskirtam į būrius, kuriems priskirti kalinamieji gali naudotis maisto gaminimo patalpomis. Apibendrinant šias aplinkybes darytina, kad

Pravieniškų PN atsakymas į Pareiškėjo skundą nėra aiškus, argumentuotas ir pagrįstas, neatsakyta į visus keliamus klausimus.

14. Apibendrinant išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pravieniškų PN administracijos atsakymai į Pareiškėjo 2021-11-29 prašymą ir skundą yra parengti nesilaikant teisės aktuose įtvirtintų išsamumo, objektyvumo ir gero viešojo administravimo principų, todėl Skundas dėl Pravieniškų PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu skundo ir prašymo nagrinėjimu, pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

15. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl Pravieniškų PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu skundo ir prašymo nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

16. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierė **Pravieniškų PN direktoriui rekomenduoja** užtikrinti, kad atsakymai nuteistiesiems būtų rengiami laikantis objektyvumo ir išsamumo principų bei teisės aktų reikalavimų.

17. Vadovaudamasi Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Seimo kontrolierė **Pravieniškų PN direktoriui rekomenduoja** iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2021-11-29 prašymą ir skundą bei pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė